2010

Bentwoud, een andere horizon

Project met de afdeling Beeld & Taal

Van september 2009 tot zomer 2010 houden twintig studenten van de afdeling Beeld & Taal van de Gerrit Rietveld Academie zich bezig met een nog nauwelijks bestaand bos, dat gestaag en ongemerkt opgroeit in een randstedelijke polder.

Zomer 2010 (exacte data worden nog bekend gemaakt) vindt er een manifestatie plaats, en is iedereen welkom om het werk dat de studenten over dit aanstaande woud maken te komen bekijken middenin en rondom de verbossende polder zelf.

Het Bentwoudproject is een initiatief van het Lectoraat Kunst en Publieke Ruimte, en wordt in nauwe samenwerking met de afdeling Beeld & Taal van de Gerrit Rietveld Academie, de Provincie Zuid-Holland en de Dienst Landelijk Gebied georganiseerd. Eveneens is Staatsbosbeheer bij het project ‘Bentwoud. Een andere horizon’, betrokken.

Achtergrond

Het Bentwoud

Het Bentwoud is een bos in spe. Een bos dat uit het niets zal verrijzen op de kleibodem van een droogmakerij in de Randstad, tussen Zoetermeer, Benthuizen, Boskoop en Waddinxveen in. De Provincie Zuid-Holland is opdrachtgever voor de aanleg van het Bentwoud. De Dienst Landelijk Gebied zorgt voor de aankoop en inrichting. Het zal zo’n 3,6 miljoen bomen gaan bergen op 1300 hectare grond. De HSL en de N209 lopen er dwars doorheen. Er worden oversteekplaatsen aangelegd voor de dieren. Het bos dient als recreatieterrein en barrière tegen de voortwoekerende bebouwing van het Groene Hart. Op dit moment wordt een aanzienlijk deel van de polder, waarin het toekomstig bos moet gaan wortelen, nog bewerkt door boerenbedrijven.Het bos moet af komen in 2013. Dat wil zeggen: dan moet door de aanplant het bos te zien zijn. De komende jaren winnen de bomen gestaag terrein, en wordt het bos in fragmenten gevorderd op het bestaande cultuurlandschap. Op het moment is zo’n 600 hectare verworven. De eerste percelen zijn al ingeplant, maar nog niet volgens een definitief ontwerp. Pas wanneer alle voor het bos benodigde grond gekocht zal zijn, krijgt het woud zijn vorm. Dan komen de struinpaden, de grote grazers, de natuurspeelplaatsen, de horecagelegenheden. Na zo’n 50 jaar zal het woud volgroeid zijn.

Het Bentwoudproject

Een kunstonderwijsproject in 2009/2010, dat de creatie van het Bentwoud als uitgangspunt heeft, biedt verschillende spannende mogelijkheden. Juist het feit, dat het Bentwoud er nog nauwelijks is, levert een vruchtbare situatie op voor een onderwijs- en kunstproject. Het bos is een plan, een voorstelling, een verhaal dat

op verschillende wijzen verteld kan worden. Het bestaat vooralsnog hoofdzakelijk op papier, in de verbeelding. Over enkele jaren zal de verbeelding gematerialiseerd zijn, maar nu is er kortstondig de even opwindende als tragische tussenstand van een landschap op losse schroeven. Er is een fase aangebroken waarin de onttakeling van zijn vroegere gedaante en de aankleding van zijn nieuwe gestalte elkaar overlappen. Deze scharnierende jaren leveren een situatie op waarin ruimte ontstaat voor reflectie: er is een tijdelijke onbestemdheid die een zekere afstand schept tot verleden en toekomst. Een vervreemdende afstand die de mogelijkheid biedt goed te kijken. De Rietveldstudenten van de afdeling Beeld & Taal onderzoeken elk op eigen wijze aspecten die raken aan de wisseling van de wacht in het landschap.

Achtergrond project

Mensen zijn altijd bezig geweest hun omgeving te doorgronden, te exploiteren en te koesteren; zij proberen die veiliger, mooier of rendabeler te maken. De vraag naar de manieren waarop mensen zich verhouden tot de plaats waar zij zich bevinden is buitengewoon belangwekkend en boeiend. Wanneer voelt een mens zich thuis? Wat voor betekenis heeft een landschap voor haar scheppers, beheerders, gebruikers? Wie heeft het recht om een landschap te veranderen? Wat is de waarde van de geschiedenis van een plek?De mensen die te maken hebben met de oprichting van het Bentwoud zijn grofweg te verdelen in twee partijen: zij die horen bij de polder, het landschap dat gaat; en zij die horen bij het woud, het landschap dat komt. Projectontwikkelaars lokken stedelingen naar de Zoetermeerse Vinexwijk Oosterheem met de belofte van het bos in de voortuin. Boerenbedrijven worden onteigend omdat er bomen op moeten groeien. Ontwerpers bestuderen planten, bodemsoorten en dieren om een evenwichtig nieuw gebied samen te stellen.Sommigen die bij het op te heffen landschap hoorden, voegen zich naar de nieuwe aankleding van hun omgeving. Zo is er een boer, die op zijn land een golfbaan aanlegt. En een fruitteler, die zijn boomgaard van acht naar twee hectare ziet krimpen, maar er een landwinkel en sapschenkerij bij heeft geopend. Wellicht zijn er omgekeerd behalve zich aanpassende polderbewoners ook nieuwkomers die geen boodschap hebben aan het bos, en het weidse uitzicht prefereren boven het verdwaalmoment.Hoe dan ook: zonder mensen was er noch water in akkerland veranderd, noch een polder opgedoekt om woud te worden. In het project zal het productieve landschap dat uit de gratie is geraakt net zo belangrijk zijn als de nieuwe belofte van de recreatienatuur.

Gebiedsontwikkeling

De Provincie Zuid-Holland en de Dienst Landelijk Gebied (DLG) zijn op zoek naar innovatieve methoden om de maatschappelijke betrokkenheid en burgerparticipatie bij gebiedsontwikkeling te vergroten. Het resultaat daarvan moet zijn dat de kwaliteit van het ontwikkelproces en het eindresultaat wordt verhoogd. De provincie en DLG zijn benieuwd naar de mogelijkheden om nieuwe methoden en lijnen van communicatie met de bevolking te verkennen, die tijdens de planvoorbereiding en uitvoering benut kunnen worden. De evaluatie van het project zal worden aangewend om de kennis over procesmanagement in gebiedsontwikkeling te vergroten. De provincie en DLG zijn bovendien benieuwd naar eventuele inhoudelijke plansuggesties die uit het onderwijsproject naar voren kunnen komen.

Meer informatie:www.bentwoud.rietveldacademie.nl

Related posts:

1. Bentwoud, a different horizon